

John Shors

Paleis van sterren

In het begin, toen ik nog een onschuldig meisje was, geloofde mijn vader in volmaaktheid.

Op een dag besloot hij, nadat hij had zitten denken over zijn rijk en al het moois dat hij had geschapen, een gedicht te schrijven dat hij door een kunstenaar in goud liet aanbrengen op het gewelfde plafond boven zijn pauwentroon: 'Als er op aarde een paradijs bestaat, dan is het dit, is het dit, is het dit.' Eenvoudige woorden van een eenvoudig man, maar ze waren zo waar.

De zonsopgang boven de Yamuna deed me vaak aan het paradijs denken. Vanaf de brede oevers van de waterweg heb ik het uitzicht gekoesterd zoals ik wellicht het gezicht van een geliefde zou koesteren. Op deze ochtend is het uitzicht even betoverend als altijd, zeker omdat ik me zo lang verborgen heb moeten houden. Aan mijn rechterkant strekt het schitterende Rode Fort zich uit. Aan de andere, badend in het bloed van de zon, staat de Taj Mahal. Die stijgt niet op zoals een valk zou doen en rijst evenmin op als de zee. Het mausoleum strekt zich eerder uit naar boven, sterk en voornaam, als een poort naar de hemel. De wetenschap dat de Taj Mahal voor mijn moeder is gebouwd vervult me met vreugde, maar is tegelijkertijd ook reden voor een diep verdriet.

Vandaag ben ik niet alleen. Mijn hoeder, Nizam, roeit onze boot geduldig de Yamuna over. Achter de boeg van ons vaartuig zitten mijn twee kleindochters, Gulbadan en Rurayya. Ze zijn geen meisjes meer, maar allebei een prachtige jongere versie van mijn dochter. Ik kijk naar hen en heb het gevoel dat de tijd veel te snel is verstreken. Het is alsof ik gisteren over de zolen van hun piepkleine, prille voetjes streek. Mijn liefde voor mijn kleindochters is nu nog veel sterker dan toen. Wanneer ik hen zie, heb ik het gevoel dat ik verder kan komen, zonder spijt te voelen en zonder te denken aan mijn littekens, aan die dikke striemen op mijn lichaam en ziel.

Gulbadan en Rurayya zitten giechelend te fluisteren zoals jonge vrouwen dat doen: over de mannen die voor hen uit paraderen, over de dromen die ze koesteren. Op hun leeftijd hield ik mijn gevoelens meer verborgen. Op het eerste gezicht gedroeg ik me net als zij, maar achter de dikke schilden die ik als mijn verdediging had opgetrokken huisden veel somberder gedachten, die vaak waren ingegeven door het verlangen te worden aanvaard en echt mee te tellen.

Nizam is een van de weinigen die ooit een glimp van mijn onzekerheden heeft kunnen opvangen. Nu brengt hij ons naar de andere oever, weg van de scherpe oren rond de Taj Mahal. Aan de oever van de rivier staat een wurgvijg waarvan de takken het water kussen. Ik vind wurgvijgen net reusachtige spinnen, met takken die als poten recht naar beneden vallen. Nizam maakt onze boot vast aan een tak die in het water hangt en knikt dan naar me. Dat bevestigt wat ik al dacht: we zijn hier veilig en alleen, veilig genoeg om Gulbadan en Rurayya het verhaal van hun afkomst te vertellen.

Dat verhaal is nooit verteld.

‘Lieverds,’ begin ik. Ik maak de ceintuur los die in mijn buik snijdt. ‘Jullie ouders hebben jullie naar Agra gebracht en me gevraagd jullie mee te nemen naar deze plek. Ze vinden jullie inmiddels oud genoeg om jullie deelgenoot te maken van een bepaalde geschiedenis.’ Ik zwijg even, en mijn blik zoekt de hunne. Mijn wil is op dit moment sterker dan mijn gevoelens, en ik dwing mezelf luider te spreken. ‘Hebben ze gelijk?’

Gulbadan, de oudste, speelt met een zilveren ring die even door-groefd is als de planken van deze verweerde boot. ‘Hoe bedoelt u, Jaha?’

‘Ik bedoel: kunnen jullie een geheim bewaren? Of zijn jullie net eeksters die op de rug van een waterbuffel zitten te kwetteren terwijl boven hen de haviken rondvliegen?’

‘Waarom moeten we zo voorzichtig zijn?’

‘Omdat ik vijanden heb, kindje, net als alle andere vrouwen die zich tegen mannen verzetten. En die vijanden zouden heel wat over hebben voor deze kennis, waarmee zij, en de keizer, jullie te gronde zouden kunnen richten.’

‘De keizer?’ vraagt Gulbadan. Ze is haar ring vergeten. ‘Wij zijn toch niet van belang voor de keizer?’

‘Keizer Alamgir,’ zei ik, ‘moge Allah hem zijn misdaden vergeven, zou je iets aandoen als hij je dat hoorde zeggen.’

‘Maar hij weet niet eens wie we zijn. Hij...’

‘Hij weet veel, veel meer dan jij denkt, Gulbadan. En dat hij je nooit heeft ontmoet betekent nog niet dat hij je geen pijn kan doen.’

‘Pijn kan doen? Maar waarom dan?’

Mijn zucht is lang en vervuld van spijt. ‘Jullie moeten weten dat we dingen... voor jullie geheim hebben gehouden. Geheimen die ik nu met jullie zal delen en die te gevaarlijk waren toen jullie nog niet oud genoeg waren om ze te kunnen bewaren.’

Geen van mijn kleindochters verroert zich. Ze lijken amper adem te halen. Een zacht briesje laat hun bruine gewaden bewegen. Ook mijn oude lijf is in eenvoudige kledij gehuld, maar ik heb me vermomd als een Perzische vrouw, in een vormeloos zwart gewaad en een sluier die mijn hele gezicht bedekt. Toen we elkaar vanochtend troffen, vroegen Gulbadan en Rurayya waarom ik me zo had aangekleed. Mijn leugen over een vasthoudende geldverstrekker rolde moeiteloos over mijn lippen, en ze geloofden het meteen, net zoals ze al mijn andere leugens geloven. Maar ik zal mijn kleindochters niet langer een rad voor ogen draaien. Na vandaag niet meer.

‘Wat weten jullie over de keizer?’ vraag ik.

Gulbadan werpt een snelle blik op het Rode Fort. ‘Mensen lijken hem... Nou, ze aanbidden hem of walgen van hem. De meesten walgen van hem.’

Ik wil iets zeggen, maar Rurayya onderbreekt me: ‘Waarom is hij zo wreed, Jaha?’

Hoe vaak heb ik al over die vraag nagedacht? Honderd keer? Duizend keer? ‘De keizer,’ antwoord ik, nog steeds niet zeker van mijn antwoord, ‘heeft nooit het gevoel gehad dat er van hem werd gehouden. Dat was niet waar, maar dat deed er niet toe, want als je denkt dat er niemand van je houdt, is je wereld kil. Eerst heerst er jaloezie, dan bitterheid, en ten slotte haat. En door die haat is Alamgirs hart verbitterd.’

‘Maar wat weet u nu van zijn hart?’ vraagt Gulbadan zich af.

Ik aarzel even. Gulbadan en Rurayya zijn hun hele leven lang al misleid en ik vraag me af hoe ik zou reageren als ik in hun schoenen stond. Kan een jonge vrouw de gedachte verdragen dat ze een nazaat van een keizer is en niet tot het gewone volk behoort, al is ze wel zo grootgebracht? Zullen mijn kleindochters begrijpen waarom we tegen hen hebben gelogen? ‘Ooit heette Alamgir Aurangzeb,’ antwoord ik

ten slotte, en ik kijk hen recht aan. ‘En ik was zijn zuster.’

Nizam knikt bij het horen van die woorden. De schaduw van zijn tulband, die over Rurayya’s schoot valt, gaat op en neer. ‘Zijn zuster?’ herhaalt Gulbadan vol ongeloof.

Ik buig me naar mijn meisjes toe. ‘We moesten jullie beschermen. Als we dat niet...’

‘Maar hoe kunt u zijn zuster zijn?’

‘Omdat mijn bloed, jouw bloed, Gulbadan, even keizerlijk is als het zijne.’

‘Keizerlijk? Uw vader was een visser, net als die van ons. Hij kwam om tijdens een storm!’

‘Mijn vader was de keizer. Keizer Shah Jahan.’

‘Dat kan niet!’

‘Het is zo.’

Gulbadan doet haar mond open, maar er komen geen woorden uit. Haar gezicht verstrakt. Ze laat haar handen zakken. ‘Waarom woont u dan zo ver van Agra? En waarom... waarom hebt u tegen ons gelogen? Waarom hebben we dat nooit geweten?’

‘Dat begrijpen jullie vanzelf wel, als jullie mijn verhaal horen.’

‘Maar waarom vertelt u ons dat nu?’

‘Vanwege jullie broertje.’

‘Vanwege Mirza? Ik begrijp er niets van!’

Ik heb Gulbadan nog maar zelden zo van streek gezien. Rurayya kijkt alsof ze net wakker is geworden en ontdekt dat er twee zonnen aan de hemel staan. ‘Luister naar me, Gulbadan, luister alsjeblieft. Dan zal ik het uitleggen.’

Mijn kleindochter slikt een nijdige opmerking in. Ik doe heel even mijn ogen dicht. Stilte daalt over ons neer en ik vraag me af of ik hier verstandig aan doe. Ze zijn zeker oud en wijs genoeg om mijn vreselijke geheimen te bewaren. Maar zullen er ooit gebeurtenissen plaatsvinden die het bezit van een dergelijke kennis rechtvaardigen?

‘Ik zal jullie vertellen over de geschiedenis van ons geslacht, en over de overtuigingen van hen die al lang dood zijn,’ zeg ik. ‘Ik kan de toekomst niet voorspellen, maar in deze woelige tijden zal de troon op een dag misschien onbezet zijn. En dan zal Mirza hem wellicht proberen op te eisen. Hij is hier nog veel te jong voor, maar jullie niet. Mocht Mirza het pad willen volgen dat zijn overgrootvader met zo veel zorg

voor hem heeft geëffend – een pad dat leidt tot vrede en mededogen, en niet tot de oorlogen en het wantrouwen die ons vandaag de dag omringen – dan zal hij jullie hulp hard nodig hebben.’

‘Maar Mirza is nog maar een klein jongetje,’ zegt Rurayya.

‘Ja, maar op een dag zal hij een man zijn, net als jullie vader. En hij is van keizerlijken bloede. Een dergelijke bloedlijn zou het rijk opnieuw kunnen verenigen en duizenden levens kunnen redden. Daarom vraag ik jullie aandachtig te luisteren. Jullie kunnen jullie broer dit verhaal vertellen zodra hij eraan toe is. Jullie krijgen alles te horen wat jullie moeten weten voor het geval Mirza ooit de troon wil bestijgen.’

Gulbadan kijkt snel even in de richting van haar huis in de verte. ‘En totdat het zover is, moeten we hem voorliegen, net zoals moeder ons heeft voorgelogen?’

‘Dat heeft ze alleen maar gedaan omdat ze van je hield, kind.’

‘Maar moeder liegt nooit,’ zegt Rurayya.

‘Jij zou ook liegen om je kinderen te beschermen, Rurayya. En dat geldt ook voor jou, Gulbadan. Je zou duizend leugens vertellen, elke dag weer, zo lang als nodig was. Totdat je op een ochtend, een ochtend als deze, de waarheid zou vertellen.’

‘Wat is de waarheid?’ wil Gulbadan weten.

Ik wijs naar de Taj Mahal aan de overkant van de rivier. ‘Weten jullie waarom die is gebouwd?’

De hoofden draaien in de richting van de marmeren traan. ‘Keizer Shah Jahan heeft dat gebouw ter nagedachtenis aan zijn echtgenote laten bouwen,’ antwoordt mijn jongste kleindochter.

‘Ter nagedachtenis aan onze overgrootmoeder?’ vraagt Gulbadan.

‘Jullie overgrootouders hebben buitengewone levens geleid,’ antwoord ik. ‘Nizam kent hun geschiedenis. Jullie ouders kennen die ook. Maar wij zijn oud, en hun verhaal moet niet samen met ons verdorren.’

Rurayya kijkt naar Nizam, die wederom met een knikje mijn woorden bevestigt. Mijn vriend is even oprecht als een spiegel, en Rurayya’s lippen wijken verwonderd uiteen. ‘Hoe is het begonnen?’

Hoewel ik geen vertelster van verhalen ben, komen mijn woorden gezwind, gevoed door de hoop dat mijn verhaal hun twijfels zal wegnemen. Ik vertel over mijn vader, de lievelingszoon van de keizer die voorbestemd was het rijk te leiden en die voordat hij op de pauwen-troon neerknielde Khurram heette.

‘Toen Khurram vijftien was,’ vervolg ik, ‘bezocht hij een winkel in kralen en zijde. Binnen, op een kussen, zat mijn moeder Arjumand. Volgens dichters deed haar schoonheid regenbogen huilen van afgunst. En dus voelde Khurram zich tot haar aangetrokken. Hij vroeg naar de prijs van een kraal en zij antwoordde kortaf dat het geen kraal was, maar een diamant. Ze vertelde hem dat die tienduizend roepie kostte, een bedrag waarvan ze aannam dat hij het zich nooit zou kunnen veroorloven, maar mijn vader haalde het geld zonder aarzelen tevoorschijn.

De volgende dag wendde Khurram zich tot zijn vader en smeekte hem om met Arjumand te mogen trouwen. De keizer had zelf de waanzin van de liefde gekend en kon zijn zoon zijn wens moeilijk ontzeggen. Toch verordende hij dat er vijf jaar dienden te verstrijken voordat Khurram met Arjumand mocht trouwen. Ondertussen werd mijn vader om politieke redenen in de echt verbonden met Quandari Begum, een Perzische prinses.’

‘Waarom hebben we nog nooit iets over haar gehoord?’ vraagt Gulbadan. Haar woede is weggeëbd.

‘Omdat de andere vrouwen van mijn vader even belangrijk voor hem waren als kamelen,’ antwoord ik. Ik onderdruk een glimlach, blij dat mijn vader mijn moeder hoger achtte dan al haar voorgangsters. ‘Hij liet die vrouwen in de harem wonen, maar bezocht hen zelden.’

‘En wat gebeurde er na die vijf jaar?’ vraagt Rurayya.

‘Khurram en Arjumand trouwden bij vollemaan, binnen een cirkel van gouden fakkels. Daarna was de hemel zo vol met Chinese vuurpijlen dat de nacht dag leek.’

Gulbadans blik verplaatst zich van de hemel naar mij. ‘Maar Jaha, waarom is dit zo gevaarlijk?’

‘Omdat kort daarna, bij de geboorten van hun kinderen, het zaad van het gevaar werd gezaaid. Wij waren de reden dat het rijk zich in een oorlog stortte, een oorlog van broer tegen zuster, van vader tegen zoon.’

‘U ook?’

‘Ik heb ook mijn rol gespeeld,’ antwoord ik. ‘Ik probeerde te doen wat juist was, maar niemand kan alle gevechten winnen.’

‘Welke gevechten? Wat hebt u gedaan?’

‘Luister naar me, Gulbadan, dan zul je weldra alles weten.’

1

Mijn ontwaken

Ik veegde de yoghurt van mijn lippen en keek om me heen naar de keizerlijke harem. De harem, het woonverblijf van de uitverkoren vrouwen van het Rode Fort, bestond uit talloze vertrekken, tuinen, gangen, verborgen hoekjes, terrassen en grotten. Geen enkele man mocht deze wereld betreden, op de keizer, zijn zonen, gasten en eunuchen na.

Het Rode Fort zelf leek net een lakdoos met oneindig veel vakjes. Binnen de muren van de citadel lagen de gebouwen en terreinen die voor iedereen toegankelijk waren, zoals de bazaars, moskeeën, tempels en binnenpleinen. De vertrekken in het fort, verborgen achter kloeke muren van zandsteen, waren bestemd voor privégebruik. Hier lagen de woonverblijven, staatsiezalen en stallen. En in het hart van deze duizelingwekkende doolhof lag de keizerlijke harem.

Hier woonden duizenden vrouwen die werden onderhouden door de keizer. Zijn echtgenotes, de machtigste bewoonsters van de harem, hadden binnen de muren van de harem hun eigen paleizen. Mijn grootvader, keizer Jahangir, had zeventien echtgenotes gehad – een bescheiden aantal in vergelijking met zijn voorouders. Hoewel grootvader al lang was overleden, woonden zijn veel jongere echtgenotes hier nog steeds, samen met al hun bedienden. De meeste vrouwen in de harem waren concubines, die uitblonken in kunsten als dans en muziek en altijd beschikbaar moesten zijn om de keizer te behagen.

Ook de keizerlijke telgen woonden binnen deze muren. Ik vond het er niet bepaald fijn, want de harem was een huis dat strenge regels kende. Mijn broers konden doen wat ze wilden, maar meisjes kenden weinig vrijheden. In de tijd van grootvader zorgden vrouwelijke wachters, de amazones, ervoor dat de regels werden nageleefd. Vader had hen al lang geleden weggezonden, maar tientallen andere be-waaksters deden niets liever dan me in de gaten houden.

De vertrekken van de harem waren even schitterend als gerieflijk.

Op de vloeren lagen kasjmieren kleden en zijden kussens, de muren waren behangen met schilderijen en spiegels. De paden buiten werden omzoomd door zorgvuldig onderhouden bomen die zo weelderig waren dat ze wel de blikken van buitenstaanders tegenhielden, maar geen zachte briesjes. Overal lagen vierkante vijvers vol fonteinen en bedaarde sierkarpers.

Ik zat nu in een zaal vol bedienden en concubines, samen met mijn broers en zussen, die waren gehuld in zijde en edelstenen. Een paar minnen waren bezig mijn tweelingzusjes te voeden, die nog maar een paar maanden oud waren. Achter hen stond mijn moeder, Arjumand. Net als de meeste edelvrouwen was ze gekleed in een blouse met korte mouwen die als een tweede huid om haar lijf spande en was ingestopt in een wijde rok die tot op haar enkels viel. Over haar schouders hing een omslagdoek van kasjmier.

Iedereen in het vertrek, op de eunuchen, bedienden en lager geplaatste concubines na, droeg juwelen. Rijen parels sierden halzen, edelstenen bungelden aan alle oren. Vingers en tenen waren getooid met begeerlijke schatten: gouden en zilveren ringen, ingelegd met saffieren en smaragden. De nagels van de dames glansden in talloze kleuren, maar vooral scharlakenrood.

In de harem stond schoonheid in hoog aanzien en de meeste vrouwen deden hun uiterste best om fraai gekleed te gaan. De meest modieuze dames droegen pauwenveren in hun haar, andere gaven de voorkeur aan kleurige sluiers die boven op hun hoofden werden vastgespeld en over hun schouders vielen. Zulke sluiers waren meestal van zijde, al in de koelere tijd van het jaar droegen de vrouwen soms ook sluiers van pasmina, de puurste en meest verfijnde kasjmierwol die er bestond. Eunuchen en bedienden waren gekleed in eenvoudige tunieken en gewaden.

Naast moeder stond Nizam, haar slaaf. Hij diende haar al honderd manen, maar pas onlangs had ik zijn hele levensverhaal gehoord. Het vormde een schrille tegenstelling met zijn vriendelijke karakter. Toen Nizam nog maar vijf jaar oud was, had een Perzische krijgssheer zijn ouders afgeslacht en hem gevangengenomen. Jongens die tot slaaf dienden, werden doorgaans gecastreerd, maar deze krijgssheer wilde zijn onderworpenen bereid houden voor de strijd en voelde er niet veel voor om hun groei met het mes te beknotten. Hij zorgde er echter

wel voor dat Nizam nooit in staat zou zijn een vrouw het hof te maken, want hij liet een deel van Nizams mannelijkheid weghalen dat moeder niet voor me wilde omschrijven.

Nizam had een aantal jaren in een grote tent geleefd en de vrouwen van de krijgsheer gediend. Wanneer hij zijn werk goed deed, kreeg hij eten. Wanneer hij niet aan hun eisen wist te voldoen, kreeg hij slaag. Dat had voor altijd zijn lot kunnen zijn, maar Allah zij geprezen, ons leger wist de Perzen te verslaan. Toen vader tussen de gevangengenomen slaven het beurse gezicht van Nizam had gezien, had hij hem uitgekozen als slaaf voor moeder. Ze had zijn wonden verzorgd en behandelde hem altijd erg vriendelijk.

Nizam had al vijftien zomers gezien. Ik was twee jaar jonger en verstandig genoeg om te beseffen dat ik vrijwel niets van de wereld wist. Bepaalde dingen begreep ik, zoals mijn liefde voor mijn ouders en hun diepe genegenheid jegens elkaar. Iedereen kon zien hoe dol ze op elkaar waren: mijn moeder week zelden van vaders zijde, of hij nu in vreemde landen oorlog voerde of aan het hof regeerde. Mijn broers en ik vergezelden haar zo veel mogelijk, want moeder wilde dat we zelf zagen hoe onze vader de rol van heerser vervulde.

Van mijn vier broers was Dara degene die altijd het aardigst tegen me deed. Hij was slechts een jaar ouder dan ik en we hadden een hechtere band dan veel vrouwen in de harem gepast vonden. Ik zette mijn yoghurt neer en schoof dichterbij hem toe. 'Wil je me helpen?' vroeg ik. Ik gaf hem een kunstig vervaardigd kooitje van bamboe aan dat ongeveer even groot was als vaders vuist.

Hij hield op met schoonschrijven en keek op. 'Je leidt me te veel af, Jahanara,' zei hij. 'Nu zal vader ontevreden zijn over mijn werk.'

'Ontevreden over jou? Dat zou de eerste keer zijn.'

Dara haalde zijn schouders op en pakte het kooitje aan. Er zaten drie krekels in die 's avonds vaak voor me zongen. Een stukje bamboe boven op het kooitje was beschadigd geraakt en ik was bang dat de krekels zouden ontsnappen.

'Hoe is dit gebeurd?' vroeg hij.

'Het is oud.'

Hij knipoogde, schijnbaar moeiteloos, en ik wou dat ik dat gebaar ook kon maken. 'Je moet beter op je dieren passen. Ik zou het vervelend vinden als ik ze vertrapte.' Ik wilde iets zeggen, maar Dara ging